

Češka, Josef; Hošek, Radislav

Appendix

In: Češka, Josef; Hošek, Radislav. *Inscriptiones Pannoniae Superioris : in Slovacia Transdanubiana asservatae*. Vyd. 1. Brno: Universitas Purkyniana Brunensis, 1967, pp. [115]-124

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/119920>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

APPENDIX

ŘÍMSKÉ NÁPISY NA SLOVENSKU

Území nynější Československé socialistické republiky nepatřilo ve starověku přímo do rámce římské říše, ale sousedilo s ní, na jižním Slovensku mezi Děvínem a ústím řeky Iplu dokonce bezprostředně. Dunaj se totiž stal v době kolem začátku našeho letopočtu severní římskou hranicí, vojensky od II. století mohutně opevněnou, takže odborný název *limes Romanus* označuje zpevněné římské hraniční pásmo. Legie tu byly soustředěny ve velkých táborech (*castra*), jako byla Vindobona (v nyn. Vídni), Carnuntum (jihozápadně od Děvína mezi rakouskými obcemi Petronell a Deutsch-Altenburg), Brigetio (jihovýchodně od Komárna v místech nyn. maďarské obce Szőny) a Aquincum (v nyn. Budapešti). V rámci limitního opevnění byly ovšem budovány také tábory menší (*castella*), a to nejen na území římském, nýbrž i tzv. barbarském. O jejich rozmístění rozhodovala vojenská i hospodářská hlediska, neboť s vojáky postupovali i kupci a vedle táborů vyrůstaly civilní osady (*canabae*). Vojenská i civilní sídliště se pak postupně měnila v města, buď s právem římských kolónií, tj. osad plnoprávných římských občanů, nebo municipií, v nichž žili římstí občané spolu s lidmi, kteří římského práva nepoživali; později však bylo označení *colonia* pouze čestnější než *municipium*.

Severně od Dunaje je na našem území prozkoumáno archeologicky castellum Celamantia (nyn. Leányvár v katastru obce Iža asi 6 km východně od Komárna), které náleželo jako předmostí k táboru brigetionskému, a archeologickým výzkumem byly u nás také zjištěny menší římské stanice (u jihomoravského Mušova, na Děvíně, v Bratislavě, ve Stupavě a v Milanovcích).

Zatím co římstí kupci procházeli jak českými zeměmi, tak Slovenskem už před začátkem našeho letopočtu, dostali se římstí vojáci do denního styku s dávnými obyvateli nynější ČSSR až po zlomu letopočtu, a to především v oblastech jihozápadního Slovenska. Za vlády císaře Marka Aurelia došlo dokonce k velkému válečnému střetnutí, při němž římské vojsko po delších obranných bojích v tzv. válkách markomanských proniklo r. 179 hluboko do Pováží a zanechalo po sobě na skále, na níž byl ve středověku zbudován mohutný trenčínský hrad, svědectví nad jiné vzácné — nápis vtesaný do skály a věnovaný bohyni Vítězství. Tento trenčínský nápis publikoval poprvé r. 1854 místní farář L. Starek a prohlásil ho za nápis římský. To tehdy vzbudilo nedůvěru, poněvadž se před sto lety nezdálo pravděpodobné, že by se kdy mohlo římské vojsko dostat tak daleko na sever od středního Dunaje. Pochybnosti však rozptýlil největší epigrafik XIX. století a jeden z nejlepších znalců římských dějin Th. Mommsen, když nápis sám publikoval (CIL III 13439). Při interpretaci, které věnoval velmi mnoho pozornosti zejména náš přední historik starověku J. Dobiáš, zůstávaly však přece dále některé problémy a pochybnosti; ty byly s konečnou platností rozptýleny r. 1956, když významný současný epigrafik H. G. Pflaum publikoval nápis nalezený nedlouho předtím v alžírské Zaně, tj. ve starověké Dianě Veteranorum (AÉp. 1956, č. 124). Jde o nápis z r. 183 nebo 184, který byl vytesán do podstavce sochy tehdejšího afrického prokurátora Marka Valeria Maximiana a ve kterém je vylíčena Maximianova vojenská kariéra. V zanském nápise se totiž mimo jiné praví, že Maximianus byl předtím, než se stal vysokým úředníkem v Africe, také velitelem-legátem legie II. Pomocné a že velel zvláštním

oddílům, které přezimovaly — r. 179/180 — v Leugaricioně. To je v naprosté shodě s nápisem trenčínským, zřízeným jménem 855 vojáků II. legie Pomocné, kteří měli tehdy svůj tábor v Laugaricioně, na rozkaz legáta, jehož jméno se v nápisu končí písmeny *-an(u)s*. Laugaricio a Leugaricio jsou totiž jen dvě varianty jednoho a téhož jména.

Císař Marcus Aurelius prý dokonce zamýšlel zřítit na nově dobytém území dvě nové provincie — Marcomanii a Sarmatii —, ale po jeho smrti r. 180 se tento plán, ať již byl, či nebyl realizovatelný, neuskutečnil. Římané pak dále udržovali a opevňovali svůj severní dunajský *limes*. Poslední z císařů, který o něj pečoval, byl Valentinianus I., kterého také zastihla 17. listopadu 375 smrt v Brigetioně, tedy v městě ležícím v těsném sousedství s nynějším slovenským územím. V V. století, kdy římská říše uvnitř stále více chátrala a nebyla již s to odolávat stálému tlaku zvenčí, musili Římané svůj severní *limes* opustit. Římské pevnosti na Dunaji se postupně ocitly v rozvalinách, a když se pak ve středověku i novověku staly místnímu obyvatelstvu zdrojem stavebního materiálu, zmizely docela ze zemského povrchu, takže jen archeologické vykopávky a porůznu rozptýlené nápisy svědčí o někdejší římské moci v podunajské oblasti.

Cílem naší práce však není podávat historii nebo protohistorii nynější ČSSR ve starověku — tuto práci vykonal nedávno shrnujícím způsobem J. Dobiáš (Dějiny československého území před vystoupením Slovanů, Praha 1964) —, ani nechceme líčit dějiny římské provincie Horní Pannonie (Pannonia Superior), poněvadž o nich najde český čtenář s dostatek poučení v knize P. Olivy Pannonie a počátky krize římského imperia (Praha 1959; anglicky tamtéž r. 1962). Naším úkolem je zpracovat pouze epigraficky nápisy, které jsou z té doby na slovenské půdě a které patří mimo literární zprávy a různých archeologických materiálů k nejcenějším pramenům, objasňujícím z různých stránek římskou civilizaci, jejíž vlivy pronikaly i na naše území. Nápisy totiž umožňují poznat mnohé z vojenského, politického i sociálního života lidí, kteří žili v poslední, císařské fázi antiky, nahlédnout do jejich náboženských představ i kultu a učinit si i představu o vztazích, které měli někteří z tamějších obyvatel, především vojáků, k jiným oblastem římské říše.

Plné využití římských nápisů na Slovensku však nemálo ztěžuje nejistota, odkud se mnohé nápisy na své nynější místo dostaly. Sběrka nápisů v Podunajském muzeu v Komárně, soustředěná z valné části již v minulém století, byla sice na počátku XX. století rozmnožena o pět nápisů (č. 21, 40, 41, 42 a 43) vykopaných v Celamantii (Leányvár), kde byl ostatně vyorán náhodně jeden fragment (č. 11) ještě r. 1953, ale jinak se podle kusých záznamů nebo pouze podle dohady předpokládá, že byla většina nápisů převezena do Komárna z pravého dunajského břehu. Z maďarské půdy pochází, jak se předpokládá, i umělecky zdobený sarkofág v Želiezovcích (č. 32), kde se jeho hlavní deska uplatnila jako frontální část oltáře v tamějším římskokatolickém kostele. Ale také ze slovenské strany na stranu maďarskou byly, pokud víme, převezeny nejméně dva nápisy. V budapeštském Národním muzeu stojí mezi mnoha votivními oltáři také jeden (CIL III 11001), který tam byl převezen z ižského katastru, tj. pravděpodobně z Leányváru, a jeden milník (CIL III 11335) dal r. 1876 převést kardinál Simor z Biskupic do Ostrihomu (Esztergom). Otázka, kterou řešil F. Křížek hypotézou, že hlavní dunajský tok šel ve starověku severnějším korytem, takže celý Žitný ostrov patřil kdysi k římské provincii Pannonii, a že tedy i milník z Biskupic zůstal až do r. 1876 na svém původ-

ním místě, není archeologickým výzkumem doposud jednoznačně uzavřena.

Mimo slovenská muzea, tj. mimo Podunajské múzeum v Komárně a Slovenské národné i Mestské múzeum v Bratislavě, je několik římských nápisů na jižním Slovensku porůznu zazděno. Úřední vyhláška, publikovaná na kameni (č. 3), vydaná r. 229 císařem Alexandrem Severem, se dostala do zdiva římskokatolického kostela v Semerovu (okr. Nové Zámky), ale dochovala se z ní jen horní část, a to po opravách kostela r. 1955 ve stavu ne zrovna nejlepším. Z Chotína či — přesněji — z jeho katastru se prý dostaly některé římské kameny na arcibiskupský statek v Bajči (obě obce jsou na trati Nové Zámky—Komárno) a odtud byly podle záznamu v jedné kronice čtyři kameny s nápisy převezeny do Nových Zámek a tam jich bylo užito při stavbě mlýna. Dva z nich (č. 26 a 27) byly naštěstí zazděny do venkovní zdi nynějšího starého mlýna tak, že je lze snadno číst, ale další dva jsou ve zdivu uvedeného mlýna nezjistitelné.

Zvláštní osud měl jeden velký římský kámen s nápisem (č. 29), který dnes leží u kostela reformované církve v Hurbanovu. Tento kámen byl dopraven ke staveništi r. 1793 z nedalekého návrší Abadomb, kde kdysi stál klášter, ale ukázalo se, že se ho pro jeho velikost nedá ke stavbě kostela užít. Proto jej nechali u kostela jako jakousi lavici hanby pro neprovdané matky, které na něm musily sedět po dobu bohoslužeb.

Některé římské nápisy, kterých se užilo na jižním Slovensku jako stavebního materiálu, byly sice v minulém století publikovány, ale dnes se o nich neví především proto, že jsou ve starých edicích nedostatečně nálezkové zprávy (srov. V. Ondrouch, *Limes Romanus na Slovensku, Bratislava 1938*, nápis č. 5, 6, 12, 17, 40, 43, 44 45, 46 a 47). Za ztracený — anebo alespoň nezjistitelný — byl donedávna pokládán i nápis uvedený v naší edici pod číslem 28 a publikovaný v CIL III 4327; zde se pouze uvádí, že byl nalezen r. 1654 mezi Komárnem a Rábem (Győr) a že ho bylo možno později číst v komárenské pevnosti. Nápis byl znovu objeven teprve po skončení druhé světové války, když přijel do Komárna navštívit tamějšího faráře evangelické církve jeho někdejší spolužák, nynější náš přední hebraista S. Segert. Farář si totiž při řeči posteskl na to, že z jeho kostela padá omítka, a tu si Segert všiml, že je ve zdi zazděna přední deska římského sarkofágu s dobře čitelným nápisem.

Horší osud však postihl sarkofág (č. 35), který stál již před r. 1778 na dvoře velkostatku ve Virtu, tj. v obci vzdálené vzdušnou čarou asi pět kilometrů na severovýchod od Iži u Komárna. Majitel tohoto statku před druhou světovou válkou se sarkofágu nezřekl ani ve prospěch kteréhokoli muzea slovenského, ani Národního muzea pražského, které si proto aspoň pořídilo sádrový odlitek. Dnes však sarkofág na dvoře virtského státního statku nestojí. Tamější rolníci, kteří se po r. 1945 do Virtu přestěhovali z Maďarska, ho totiž z neznalosti užili způsobem v dnešní době naštěstí již velmi řídkým. Potřebovali totiž roury ke zřizování studní, a poněvadž se jim jich nedostávalo, užili v jednom případě sarkofágu: vyrazili jeho boční stěny a zapustili jej asi 6 metrů hluboko do země v zahradě domu č. 302. Dnes je však už ona studna zasypána a sarkofág je tedy pohřben v zemi.

I když se lze ještě nadít, že se zejména ve zdech velkých budov na jižním Slovensku skrývají některé další římské nápisy, o nichž se nyní neví, přece se pozornost našich epigrafiků bude v následujících letech zaměřovat na výsledky archeologického výzkumu v Rusovicích, tj. v místě ležícím jižně od Bratislavy na pravém dunajském břehu a patřícím tedy ve starověku bez jakýchkoli pochyb

do římské provincie Pannonia Superior. Mnohé nasvědčuje tomu, že se v této lokalitě tají římské castellum Gerulata, a předběžné zprávy Archeologického ústavu SAV v Nitře, který výzkum provádí a jehož řediteli doc. dr. A. Točíkovi také vděčíme za velkou podporu v naší práci, hovoří i o nově objevených nápisech. Jejich souborná edice však na sebe nechá ještě nějakou dobu čekat; bude připojena k archeologickému zpracování dosavadních nálezů, které připravuje vedoucí výzkumu v Rusovcích doc. dr. J. Dekan.

PŘEKLAD NÁPISŮ

a) Vojenské a úřední nápisy

1. Nápis snad z počátku II. stol. n. l. s odznakem legie — Podunajské múzeum v Komárně:

Detasovaný oddíl XIV. legie Zdvojené Martovy Vítězné.

2. Nápis vojáků z r. 179/180 na skále v Trenčíně:
Císařskému Vítězství vojsko, jež leželo v Laugaricioně — 855 vojáků II. legie. Marcus Valerius Maximianus, legát II. legie Pomocné, zřídil.

3. Císařský nápis z r. 229 zazděný do římskokatolického kostela v Semerovu:
Vrchní velitel a císař Marcus Aurelius Severus Alexander Zbožný Šťastný Požehnaný, nejvyšší velekněz, mocí tribunskou obdařen po osmé, konsul po třetí, Otec vlasti...

4. Milník z let 238—244 — Podunajské múzeum v Komárně:
Vrchní velitel a císař Marcus Antonius Gordianus Zbožný Šťastný Požehnaný, nejvyšší velekněz, tribunskou mocí obdařen po . . . , Otec vlasti, konsul a prokonsul, dal silnice stářím zborčené spolu s mosty obnovit skrze III. Gordianský jezdecký oddíl Thráků. Od Brigetionu pět mil (= 7 1/2 km).

b) Kultovní nápisy

5. Dedikační nápis na mezníku postaveném po r. 174 n. l. — Podunajské múzeum v Komárně:

Nymfám zasvěceno. Lucius Aurelius Gallus, císařův legát.

6. Votivní nápis na oltáři z II.—III. stol. n. l. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu Gaius Octavius Valens, centurio legie, splnil závazek daný bohu rád a po zásluze.

7. Dedikační nápis na oltáři z konce II. stol. n. l. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu zasvěceno. Lucius Albucius Albucianus z Misena v tribui Claudijské, centurio I. legie Pomocné Oddané Věrné.

8. Dedikační nápis na oltáři z konce II. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:
Irasilovi.

9. Dedikační nápis na oltáři asi z r. 200 — Podunajské múzeum v Komárně:
Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu i Junoně Vládkyni. Za zdar Aelia Rufiniana, radního obce Mogentiany, Aelius Rufinus.

10. Votivní nápis na oltáři asi z r. 200 — Podunajské múzeum v Komárně:
Matce Zemi a kněžce Priscille za prokázanou a obnovenou důvěru Aelius Stratonicus jako závazek daný bohyni rád a ochotně po zásluze splnil.

11. Votivní nápis z let 198—209 — soukromá sbírka p. řed. D. Tomečka v Leopoldově:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu za blaho dvou císařů Marcus Ulpius Marcus (?), vysloužilců I. legie Pomocné podle slibu.

12. Votivní nápis na oltáři z let 209—211 — Mestské múzeum v Bratislavě:
Bohům otcovským Manafovi a Theandriovi za blaho našich tří pánů (= císařů) Claudius Victorinus, jezdec kohorty pěti set Camprg. (?), a Claudius Maximus, syn, domovem z Can., splnili jako závazek daný bohům ochotně a rádi.

13. Votivní nápis na stéle ze začátku III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu, Nejvyššímu, Dolichenovi. Domitius Titus, radní rodem ze Seleucie v Zeugmatu, za zdar svůj a všech svých jako závazek daný bohu štasten a rád po zásluze splnil.

14. Votivní nápis na oltáři z počátku III. stol. — Slovenské národní múzeum v Bratislavě:

Silvanovi — Ochránci domu Julius Fuscinus, vysloužilce I. legie Pomocné za sebe a za své jako závazek daný bohu rád a po zásluze splnil.

15. Votivní nápis na oltáři z počátku III. stol. — Slovenské národní múzeum v Bratislavě:

Mercuriovi zasvěceno podle zjevení. Marcus Valerius Marinus, vysloužilý praporečník I. legie Pomocné Oddané Věrné, který úřaduje jako radní v Brigetioně, splnil závazek daný bohu rád a po zásluze.

16. Votivní nápis na oltáři z počátku III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu i Junoně Vládkyni Publius Aelius Agathonicus jako závazek daný bohům splnil rád a po zásluze.

17. Votivní nápis na fragmentu oltáře asi z počátku III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

..... slib splnil.

18. Fragment dedikačního nápisu z let 200—220 — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu Publilius [představený]

19. Dedikační nápis z let 200—235 — Podunajské múzeum v Komárně: *Jovovi Nejlepšímu, Nejvyššímu, {Dolichenovi}. Za blaho říše hornický cech obnovil na svůj náklad.*

20. Votivní nápis na oltáři z let 222—229 — Podunajské múzeum v Komárně: *Atilius (?) Aurelianus dal podle slibu postavit. Za konsulátu císaře a pána našeho Alexandra.*

21. Votivní nápis z poloviny III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně: *Velké Matce bohů. Valeria Marina za zdar Marina ...*

22. Dedikační nápis na oltáři z poloviny III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu, Junoně a Minervě Lucius Mac(....) Celer, vysloužilý beneficiarius tribuna I. legie.

23. Votivní nápis na oltáři z poloviny III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu jako závazek daný bohu splnil ochotně a po zásluze Atilius Favor.

24. Votivní nápis na oltáři z poloviny III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu Julius Messius, vysloužilce, jako závazek daný bohu splnil rád a po zásluze.

25. Votivní nápis na oltáři z první třetiny IV. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu za zdar svůj a svých drahých já, Domitius Terentianus, podvelitel prvního šiku, jsem podle slibu rád a po zásluze postavil.

Votivní nápis asi z III. stol.: viz pod čís. 43 A.

c) Náhrobní nápisy

26. Náhrobní nápis na stéle z první poloviny II. stol. n. l., zazděné do zdi starého mlýna v Nových Zámčích:

Duchům mrtvých. Gaius Julius Longus, vysloužilce I. legie Pomocné, pro Claudiu Secundinu, svou manželku, a pro sebe za života zřídil.

27. Náhrobní nápis na stéle z II. stol. n. l., zazděné do zdi starého mlýna v Nových Zámčích:

Duchům mrtvých. Marku Fuficiovi Marcellovi z Aquileie v tribui Velejské, synu Marka, centurionovi I. legie Pomocné Oddané Věrné, manželka Ulpia Avita a dcera Fuficia Marcellina, dědičky, daly postavit.

28. Náhrobní nápis na sarkofágu z druhé poloviny II. stol. n. l., jehož čelní deska je zazděna ve zdi evangelického kostela v Komárně:

Duchům mrtvých Marka Valeria Valeriana, centuriona IV. legie Flavijské — žil 42 léta — a Marku Valeriovu Ulpiovi z řad jezdců s obecním koněm, synovi — žil 8 roků —, společně pohřbeným. Ulpia Paratiane manželovi a synovi i Ulpia Valeria, dcera, jako dědičky daly postavit.

29. Náhrobní nápis na kameni u kostela reformované církve v Hurbanovu:

Duchům mrtvých. Gaiu Arruntiu Vindikovi, kdysi quaestorovi obce

30. Náhrobní nápis na stéle z počátku III. stol. — Podunajské muzeum

v Komárně:

Duchům mrtvých. A. (nápis nebyl kameníkem dokončen).

31. Náhrobní nápis na stéle z počátku III. stol. — Podunajské muzeum v Komárně: na nápisu jsou čitelná jen některá písmena.

32. Náhrobní nápis na sarkofágu, jehož čelní deska tvoří nyní frontální stranu hlavního oltáře v římskokatolickém kostele v Želiezovcích:

Duchům mrtvých. Aelius Domitius, vysloužilce II. legie Pomocné, pocházející z Erapule (= Hierapole), občan syrský, za života dal pro sebe postavit. Dodatečně: Aelius Domitius, vysloužilce II. legie Pomocné, který je uveden výše; žil devadesát let. V monogramu: Budiz ti země lehká.

33. Náhrobní nápis na sarkofágu z první poloviny III. stol. — Podunajské muzeum v Komárně:

Duchům mrtvých. Památce Aurelie Valerie, která žila dvacet let, Aurelius Valerianus, vysloužilý decurio jezdeckého oddílu, radní obce Mogentiany, a Aelia Justa, rodiče, dceři nejsladší dali zbudovat za přispění jejího bratra Domitiana, čekatele na hodnost centuriona.

34. Náhrobní nápis na sarkofágu z první poloviny III. stol. — Podunajské muzeum v Komárně:

Duchům mrtvých. Aureliu Bassovi z kraje Zeugmatu, vesnice Odiacurans. Aurelius Marinus, syn, dal zříditi.

35. Náhrobní nápis na sarkofágu z Virtu, nyní v zasypané studni v zahradě domu č. 302:

Tiotiginovi a Polideukovi, římským jezdcům, Aurelius Flavus nejdrazším bratrancům dal postavit.

36. Náhrobní nápis na stéle z první poloviny III. stol. — Podunajské muzeum v Komárně:

. . . . Luciu Firminovi, šestiletému, Luciu Valeriovu Longinovi, čtyřletému, manželce a hodným synům Lucius Valerius Longinus, vysloužilce I. legie Pomocné Oddané Věrné, za života zbudoval pro sebe a pro své milé.

37. Náhrobní nápis z první poloviny III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Duchům mrtvých. Ulpii Almě, osmnáctileté, Ulpius Casso dceři oddané a skvělé.

38. Náhrobní nápis na horní části stély z první poloviny III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Duchům mrtvých.

39. Náhrobní nápis na sarkofágu z poloviny III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Duchům mrtvých. Valerii Lucille — zesnulé —, která žila čtyřicet let, Aurelius Martialis, kapitán nákladního loďstva misenského přístavu, nejdražší manželce dal postavit.

40. Náhrobní nápis ze III. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Duchům mrtvých a věčnému klidu Quetia Patrila z, písaře Marka Antonia Agrippina, prvního centuriona, který žil 22 let, 10 měsíců, 12 dní a 6 hodin. Quetius Arrianus, otec, synu nejoddanějšímu dal postavit. I Antoniu Gelasiovi, jeho věrnému druhu z táborové osady.

41. Křesťanský náhrobní nápis z první třetiny IV. stol. — Podunajské múzeum v Komárně:

Ty, jenž se tu modlíš, Justiane, na mysli měj Nunnanu, svou matku.

42. Náhrobní nápis asi z r. 400 — Podunajské múzeum v Komárně:

Revocata dceři Quintille.

43. Dva nápisy na jednom kameni — Podunajské múzeum v Komárně:

A. Votivní nápis asi ze III. stol., seškrabaný:

Jovovi Nejlepšímu a Nejvyššímu, Dolichenovi (?) Sextus Ium (?) (nebo: a Silvanovi?) podle slibu.

B. Křesťanský náhrobní nápis asi z r. 400, vtesaný do kamene po seškrabání nápisu A:

Dionisia vdova.

d) Falsa

F-1. Votivní deska s reliéfem — Podunajské múzeum v Komárně:

Jovovi Nejlepšímu, Největšímu, Dolichenovi Gaius Gallonlus (správně: Gallonius) Crispinus, [centurio] I. legie Pomocné, jako závazek daný bohu splnil rád a po zásluze.

F-2. Votivní figurka — Podunajské múzeum v Komárně:

Maximianus.